

Особливості реалізації педагогічної діяльності при використанні в роботі мнемотехніки полягають в: дотриманні вимог Міністерства освіти і науки щодо здійснення освітньої та виховної діяльності; виконанні наказів та розпоряджень галузевих органів управління, у підпорядкуванні яких знаходиться навчальний заклад; здійсненні науково-методичного забезпечення, розвитку та поширення сучасних інтерактивних технологій у загальноосвітній, спеціальній загальноосвітній та позашкільній навчальній закладі; створенні та функціонуванні обласних творчих груп; шкіл передового педагогічного досвіду; організації та проведенні всеукраїнських, обласних науково-практичних конференцій та семінарів; участі у районних, міських, обласних, республіканських конкурсах, пов'язаних з навчанням та вихованням підростаючого покоління; спілкуванні в мережі телекомунікацій; складанні веб-сайтів; виступі перед студентами педагогічних вузів, коледжів, слухачами курсів підвищення кваліфікації творчо працюючих педагогів; друкуванні в наукових, періодичних, професійних виданнях творчих досягнень в процесі застосування мнемотехніки.

Як бачимо, процес навчання викликає потребу напруженої розумової роботи дитини і її власної активності у цьому процесі. Мало пояснити, розповісти, продемонструвати. Справжнього результату можна досягти лише за допомогою інтерактивних методів навчання.

Загальновідомо, педагогічними умовами є – професійні дії, які поновлюють діяльність учителя й гарантують кінцевий результат. Це – доброзичливість, забезпечення сприятливої атмосфери, збагачення навколишнього середовища дитини новими для неї предметами і стимулами для розвитку пізнавальних інтересів; заохочення висловлювання оригінальних ідей; забезпечення можливостей для вправ і практики. Широке використання питань дивергентного типу мислення стосовно до різних галузей пізнання; використання

особистого прикладу творчого підходу до розв'язання проблем; надання можливостей учням задавати питання.

Як свідчить передовий досвід, висока ефективність навчально-виховного процесу залежить від використання авторських програм по курсам Базисного навчального плану, враховуючи індекс інтелекту учнів, їх психіки; методи взаємонавчання; методи навчально-дослідницької роботи; введення елективних курсів і факультативів за рахунок шкільного компоненту, проведення тренінгів по розвитку креативних характеристик мислення, емоційно-вольової сфери, саморефлексії; проведення сумісних з однолітками, вчителями, батьками справ,

що дозволяють прослідкувати позитивні результати творчої діяльності та придбати досвід індивідуальної, групової, колективної творчості, в тому числі в сфері спілкування і відносин з людьми.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Амонашвілі Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества: Книга для учителя / Ш. А. Амонашвили. – К.: «Освіта», 1991. – 111 с.
2. Амонашвілі Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса / Ш. А. Амонашвили. – Минск : Университет, 1990. – 500 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
4. Пироженко Т. Інноваційна психолого-педагогічна діяльність: нові підходи / Т. Пироженко // Дошкільне виховання. – 2001. - № 12. – С.10-11.
5. Савченко О.Я. Нова доба шкільної освіти / О. Савченко // Підручник XXI ст. – 2003. - № 1-4. - С. 30-39.
6. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1984. – 292 с.
7. Сухомлинський В.О. У чому таємниця інтересу? / В. О. Сухомлинський // Вибр. тв.: У 5 т. – К.: Рад. шк., 1976. – Т.2. – С. 478-480.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Кашуба Людмила Володимирівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського.

Наукові інтереси: ейдопедагогіка, інноваційні технології навчання, диференціація навчання, розвиток образного і критичного мислення у молодших школярів, корекційна педагогіка, інклюзивна освіта.

РОЗВИТОК ХУДОЖНІХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Вікторія КОНДРАТОВА (Кіровоград)

Стаття присвячена проблемі розвитку художніх здібностей учнів на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах.

Стаття посвячена проблеме развития художественных способностей учеников на уроках изобразительного искусства в начальных классах.

Ключові слова: образотворче мистецтво, задатки, художні здібності, дитячий малюнок.

Постановка проблеми. Образотворче мистецтво, з поміж інших видів мистецтва, є унікальним у вирішенні завдань як художнього, так і особистісного розвитку,

громадського і духовного становлення підростаючого покоління. Це зумовлено тим, що вже в ранньому віці образотворча діяльність стає однією з найдоступніших і емоційно-захоплюючих форм творчості.

Загальною метою образотворчої освіти є розвиток у дітей високих естетичних ідеалів на основі особистісно-ціннісного ставлення до реального світу та творів мистецтва, здатності до сприймання, розуміння і створення художніх образів, формування потреб і здібностей до творчої самореалізації у процесі художнього осмислення світу [1].

Мета вивчення образотворчого мистецтва в першому класі: опанування учнями елементарних основ кольорознавства і формотворення, а також ознайомлення з художніми матеріалами і початкове засвоєння засобів вираження при вирішенні художньо-творчих завдань; другого класу – ознайомлення (на пропедевтичному рівні) з різними видами візуальних мистецтв, їх синтезом та засобами художньої виразності, крім того, освоєння низки композиційних прийомів і просторових завдань на елементарному рівні; третього класу – актуалізація набутих у 1-2 класах знань з основ образотворчої грамоти («колір», «форма», «простір», «композиція»), їх поглиблення та розширення на ґрунті уявних подорожей до майстерень різних художників; четвертого класу – формування в свідомості учнів цілісного художнього бачення світу, тлумачення на пропедевтичному рівні поняття «художній образ» та отримання чіткого уявлення про специфіку вирішення його в різних видах і жанрах образотворчого мистецтва; ознайомлення з деякими осередками народних художніх промислів України та з передаванням об'ємних якостей округлих предметів засобами світлотіні.

Головними завданнями предмета є: ознайомлення учнів з образотворчим мистецтвом як явищем духовної культури; розвиток художнього сприймання, асоціативно-образного мислення, уяви, фантазії, інтуїції, художнього смаку, здатності отримувати естетичну насолоду від творів образотворчого мистецтва, краси навколишнього світу; формування у школярів відчуття і розуміння художніх засобів виразності – колориту, форми, простору, композиції; розвиток відчуття ритму, фактури поверхні та індивідуальних творчих здібностей; зорового сприйняття й спостереження; засвоєння художніх технік та мистецької термінології; розвиток почуттєво-емоційної сфери, здатності емоційно відгукуватися на різноманітні вияви естетичного у навколишньому світі та

мистецтві; формування духовних моральних цінностей, національно-патріотичної свідомості, художньо-естетичних смаків та інтересів; засвоєння загальнолюдських цінностей і закріплення в свідомості культурного досвіду людства; формування потреб до самореалізації через продуктивну художню творчість, художньо-естетичне наповнення навколишнього середовища у відповідності до вікових можливостей; виховання потягу до краси, радості життя та потреби його творчого оновлення [2, 13].

Отже, одним із головних завдань початкової школи є розкриття та розвиток художніх здібностей дітей шляхом встановлення креативності як риси особистості; особистісного підходу до школярів; евристичного підходу до викладання предмету; проведення навчальних ігор; розвитку зорового аналізатора, спостережливості, асоціативно-образного мислення; виявлення та активізації фантазії, уяви учня під час створення ним власних образів у художньо-практичній діяльності; участі вихованця у гуртках з образотворчого мистецтва.

Аналіз досліджень і публікацій. Більшість психологів і вихователів підкреслюють значення зорового аналізатора, уяви, фантазії для розвитку художніх здібностей дитини [3;4;5]. Своєрідну програму виховання художніх здібностей дитини запропонувала Міжнародна комісія з питань освіти, яка у 1971-1972 рр. вивчала стан освіти в масштабах усїєї земної кулі. В доповіді комісії зазначалося, що «освіта здатна розвивати чи гальмувати творчість». Це залежить від того, чи просто механічно передавати досвід і знання, чи пробуджувати уяву, фантазію дитини.

А. Бакушинський запропонував періодизацію художнього розвитку дітей, починаючи від 2-3-х річного віку до 15-16 років: період рухово-зорової установки психіки, період зорово-рухової психіки, період зорової установки психіки. Такий підхід дозволив зрозуміти особливе місце малювання в загальному розвитку дитини у взаємозв'язку з іншими видами діяльності – ритмічною, драматичною, музичною, літературною, сприймання оточуючого світу та мистецтва.

Своєрідне розуміння ролі й значення дитячої обдарованості у становленні художнього таланту пропонує педагогічна система Василя Олександровича Сухомлинського. Видатний педагог розкрив внутрішній зв'язок між художньою обдарованістю дитини, її розуміння краси й утвердженням естетичних принципів, розкриття сил добра і зла. В. Сухомлинський

радив викладачам поступово впливати на почуття, уяву, фантазію дітей. Він підкреслював: «Треба, щоб невеличкий відтінок життя загрив перед дитиною всіма фарбами райдуги» [6].

На даний момент, ще недостатньо розкрито шляхи розвитку художніх здібностей дітей молодшого шкільного віку, тому цьому питанню і присвячується наша стаття.

Метою статті є розкриття шляхів розвитку художніх здібностей учнів на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах.

Виклад основного матеріалу. Розвиток художніх здібностей можливий тільки шляхом спеціального навчання, в ході якого відбувається оволодіння відповідними знаннями з образотворчого мистецтва та вміннями. Таке навчання полягає в зміщенні акценту з накопичування нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування й розвитку в учнів здатності практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки й досвід успішних дій у ситуаціях професійної діяльності.

Природними передумовами здібностей є їх задатки. Але на скільки проявляться задатки, залежить від умов індивідуального розвитку дитини. Невід'ємним компонентом художніх здібностей є підвищена мотивація, що забезпечує інтенсивну й одночасно «природно» організовану образотворчу діяльність, необхідну для розвитку здібностей. Тому на вчителя початкових класів покладається дуже важлива місія – виявити в дитині здібності до образотворчої діяльності, зацікавити її та сприяти розвитку художніх здібностей.

Художні здібності найкраще розвиваються, якщо добре розвинений зоровий аналізатор, який забезпечує в процесі художньої діяльності сприйняття пропорцій, особливостей об'ємної і плоскої форми, напрямку ліній, просторових відношень предметів, світлотіньових відношень, ритму, кольору, гармонічності тону і кольору, перспективних скорочень об'ємних предметів, руху [3].

Продуктивна робота творчої уяви, мислення та зорової пам'яті має першочергове значення на всіх етапах створення художнього твору.

Розвиток художніх здібностей можливе тільки в процесі засвоєння і практичного застосування спеціальних знань, умінь і навичок. Так, засвоюючи знання про передачу простору, світлотіні, кольорознавства, композиції, оволодіваючи графічними уміннями і навичками, школярі тим самим розвивають свої здібності до образотворчої

діяльності. Тільки під час постійної, послідовної практичної діяльності в учнів можуть розвинутися художні здібності.

Перш за все треба навчити учнів спостерігати оточуючий світ, бачити красу осіннього листочка, чарівність тендітної фіалки, звертати увагу на небо, хмаринки, що нагадують чарівних тварин, на різнобарвного метелика, що пурхає поміж квітів тощо. Для цього вчителю потрібно давати дітям домашнє завдання на спостереження. Наприклад, перед вивченням теми: «Вірні друзі людини» (4 клас), вчитель дає завдання: поспостерігати за своїм домашнім улюбленцем – собакою, звернути увагу на його будову, колір, поведки.

Важливу роль в естетичному вихованні дітей, в розвитку їх спостережливості грають подорожі в світ краси природи – екскурсії. Доречно водити учнів в одне і теж місце в різні пори року. Тоді вони бачать, як природа змінює своє вбрання, спостерігають її багатобарвну палітру.

Під час екскурсії, наприклад, в осінній парк, потрібно звертати увагу дітей на форму дерев, колір їх стовбурів, гілок, красу різнобарвного листя, колір неба, землі, трави, положенням сонечка, розміщенням тіні від дерев тощо. В.О. Сухомлинський казав, що осмислення краси – це основа, стрижень естетичної освіти, серцевина тієї естетичної культури, без якої відчуття залишаються глухими до всього прекрасного. Він давав пораду: «зупинися і ти в подиві перед красою, в твоєму серці тоді теж розцвіте краса» [6, 371].

Потім на уроці образотворчого мистецтва вчитель показує учням репродукцію картини Левітана «Осінь». Картина будить в учнів ті почуття, які були пережиті під час безпосереднього спілкування з природою. Але тепер ці відчуття виникають як спогад про минуле, як бажання ще і ще спілкуватися з природою, відчувати, переживати красу.

На кожному уроці образотворчого мистецтва потрібно знайомити учнів з художніми творами – картинами видатних художників рідного краю, України та світу, вчити їх «читати» твори мистецтва, тобто бачити за допомогою яких засобів виразності художник передав особливості тієї чи іншої пори року, настроїв та характер людини, об'єм предметів тощо.

Сприймання та інтерпретація творів мистецтва в початковій школі формує в учня образне й узагальнене сприйняття світу, усвідомлення власного місця в ньому, розширює кругозір, розвиває художні здібності, збагачує словниковий запас, розвиває комунікативні здібності. Під час

проведення бесіди за картиною, наприклад, з зображенням пейзажу, можливі такі питання:

- Яка пора року? Чому саме ця?
- Якого кольору небо? Чому?
- Якого кольору листя? Чому?
- Якого кольору земля? Чому?
- Що на першому плані картини зобразив художник?
- Що художник зобразив на другому плані?
- Як ви думаєте, яку назву художник міг дати картині?

Такого типу запитання дають можливість учням навчитися висловлювати свої думки та аргументувати їх; з'ясувати за допомогою яких художніх засобів автор зобразив дану пору року.

В класі можна створювати картинну галерею з серії репродукцій картин по яких викладач на уроці проводить бесіди. Її доречно змінювати в залежності від різних обставин (пора року, тема уроку).

Характерною рисою молодшого школяра є емоційна вразливість, відгук на прекрасне та незвичне, бажання висловити свої емоції, враження через малюнок. Це дає можливість педагогам створювати відповідну емоційну настроєність під час навчально-виховної роботи.

Успіхи естетичного виховання на уроках образотворчого мистецтва залежать від того, наскільки глибоко розкривається перед учнем природа прекрасного. Естетичні відчуття будить та краса, що входить в життя людини як елемент його духовного світу. У вихованні естетичної культури дуже велике значення має взаємозв'язок естетичного сприйняття і естетичної творчості [6, 378].

Під час екскурсії можна дати учням завдання: намалювати той куточок природи, який найбільше сподобався.

Дитячий малюнок, процес малювання – це частинка духовного життя дитини, а її творчість – це своєрідна сфера духовного життя, самовираження і самоствердження, в якому яскраво розкривається індивідуальна самобутність кожної дитини – стверджував В.О.Сухомлинський [7, 44].

Художні здібності дітей треба продовжувати розвивати в гуртковій роботі з образотворчого мистецтва. Можна запропонувати школярам ознайомитися з казками В.О.Сухомлинського про природу [8] та намалювати до однієї з казок ілюстрації. Ілюстрації можна виконати за допомогою комп'ютерної графіки.

Казка - це животворне джерело дитячого мислення, благородних почуттів та прагнень. Василь Олександрович говорив, що казка

для дитини є чудовим вчителем життя і неперевершеним зразком мистецтва слова.

Діти знаходять глибоке задоволення в тому, що їх думка живиться світом казкових образів. Читаючи навіть одну і ту ж казку, дитина кожен раз відкриває в них щось нове, незвідане, робить перші кроки від яскравого і конкретного до абстрактного.

Казка невіддільна від краси життя. Бона сприяє розвитку естетичних почуттів, вразливості душі, без якої неможлива сердечна чутливість до людської біди, горя, страждання.

Завдяки казці дитина пізнає світ не тільки розумом, а й серцем. Відбувається своєрідне сходження до категорій добра і зла. Казки розповідають дітям про найважливіше в житті, вчать їх бути добрими, справедливими. Сухомлинський вважав казку духовним багатством народної культури, яке допомагає дитині пізнати рідний народ, красу рідного краю [7, 153-154].

Гуртківці спочатку ознайомлюються зі змістом казки, виконують ескізи ілюстрацій, потім вибирають більш вдалі малюнки і переносять на екран комп'ютера в графічному редакторі програми Paint. Кількість ілюстрацій залежить від змісту казки.

Народження дитячих ілюстрацій до казок – цікавий процес, який дає можливість виявити, чи правильно зрозумів учень зміст прочитаного, виділив головне у творі, знайшов зовнішню форму вияву сюжету, розвинути художні здібності. За допомогою кольору діти передають характер героя і своє ставлення до нього.

Розвиток художніх здібностей не можливий без розвитку творчих здібностей, тому наступним завданням може бути – скласти свою власну казку та виконати до неї ілюстрації за допомогою графічного редактора Paint.

Складання казок – один із самих цікавих для учнів видів поетичної творчості. Разом з тим це важливий засіб розумового розвитку та джерело морального виховання школярів [7, 157].

Ілюстрування казок дітьми за допомогою комп'ютерної графіки сприяє їх художньому та творчому розвитку, самовираженню, викликає інтерес до навчання, формує моральні цінності, активізує увагу, уяву, фантазію.

Застосування комп'ютера у навчанні учнів дає можливість їм ознайомитися з графічними редакторами Paint та набути навичок роботи з ними (завантаження графічного редактора,

побудова графічних зображень та їх редагування, робота з графічними файлами, створення анімацій, компонування графічних об'єктів і малюнків з текстом; сформувати основи інформаційної культури).

Розвитку художніх здібностей дитини сприяє їй ознайомлення їх з побутом українського народу, його звичаями, традиціями, в яких закладена духовна сила, гармонія та мудрість наших пращурів. Так, на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах під час вивчення тем: «Рослинні та геометричні узори», «Українське народне жіноче вбрання», «Подорож до майстерні вишивальниць», «Ознайомлення з українським народним мистецтвом петриківського розпису», «Чарівна писанка» діти ознайомлюючись з національними творами декоративно-ужиткового мистецтва, їх символікою, вчать цінувати народну творчість, розуміти красу орнаментів народних вишивок і декоративних розписів, колориту традиційного одягу і т. ін., давати емоційно-ціннісну оцінку художніх образів і явищ культури; в них формуються естетичні ідеали, художньо-культурні цінності.

Наприклад, під час вивчення теми «Подорож до майстерні вишивальниць» вчитель починає заняття з бесіди на тему «Український рушник».

Учні розміщуються за центральним столом кабінету. Вчитель, пояснюючи новий матеріал, демонструє на центральному комп'ютері основні види рушників, знайоме з їх призначенням, показує орнаменти рушників різних регіонів України, розповідає про їх особливості. Після цього учні переходять до комп'ютерів й індивідуально переглядають бібліотеку елементів геометричних, рослинних, зооморфних мотивів вишивок з поясненням їх значення.

Далі діти виконують практичне завдання «Створення орнаменту для українського рушника» за допомогою графічного редактора Paint.

На уроці з теми: «Ознайомлення з українським народним мистецтвом петриківського розпису» діти за допомогою презентації «Декоративний розпис» пізнають історію декоративного розпису, його елементи та особливості їх зображення. Вона також навчає учнів складати з основних елементів («зернятко», «кривеньке зернятко», «ягідка») квіти, листочки. А з квітів, листочків, гілочок – орнаменти на основі петриківського розпису. На наступному уроці вони вже без утруднень виконують розпис тарілки чи нарізної дощечки фарбами і пензлем.

Робота над проектами в 3, 4 класах дає можливість навчити учнів самостійно

знаходити інформацію про той чи інший вид образотворчого мистецтва, про послідовність та умови створення того чи іншого образу тощо. Школярі в групах протягом певного часу виконують пізнавальну, дослідну, творчу роботу за визначеною вчителем темою з програми. Наприклад, «Дари осені», «Лісові чарівники», «Архітектура міста Кіровограда», «Майстерня графіка», «Майстерня живописця», «Майстерні декоративно-ужиткового мистецтва» тощо. За допомогою програми MS Power Point учні створюють комп'ютерну презентацію, що висвітлює результати їхньої діяльності над проектом. Крім того, вони готують статтю до шкільної газети, яка містить цікаву інформацію з даної теми. Робота над проектами дає можливість вчителю інтегрувати матеріал за тематикою з образотворчого мистецтва, літератури, музики, історії, трудового навчання.

Поповнити знання учнів з образотворчого мистецтва та сприяти їх естетичному вихованню можуть уявні подорожі та екскурсії, наприклад, віртуальні (комп'ютерні). Так, це може бути екскурсія до кращих музеїв світу (комп'ютерні мультимедійні програми: «Кращі музеї Європи», «Три столетия русской живописи», «Велика енциклопедія живопису країн світу», «Лувр», «Ермітаж. Мистецтво Західної Європи. Художня енциклопедія», «Передвижники», презентації: «Візуальне мистецтво Кіровоградщини», «Архітектура м. Кіровограда»).

Для закріплення знань учнів можна застосовувати на підсумкових уроках з образотворчого мистецтва інтелектуальні ігри: вікторина, КВК, «Брейн-Ринг» тощо.

Активно розвиває художні та творчі здібності дітей на уроках образотворчого мистецтва та в гуртку робота з різними нетрадиційними художніми техніками: ниткографією, графографією, акватипією, монотипією (картопляною, гуашевою, акварельною), діютипією, ляпкографією, аерографією, малюванням восковими олівцями в поєднанні з аквареллю, малюванням восковою свічкою в поєднанні з аквареллю, малюванням аквареллю по солі, малюванням аквареллю в поєднанні з марганцем, малюванням аквареллю в поєднанні з милом, малюванням на рисі, малюванням паличкою по вологому фоні, малюванням гумкою по фоні, що заштрихований простим олівцем, малюванням пластиліном, малюванням за допомогою мильних пузирів, клейовим малюнком, малюванням аквареллю в поєднанні з жовтком, малюванням на наждачному папері, малюванням аквареллю в поєднанні з гумовим клеєм, «місячним ґрунтом» тощо.

Розвиваються художні здібності школярів і завдяки застосуванню в навчанні системи творчих завдань інтегративного типу, що «передбачають активізацію міжсенсорних образних асоціацій учнів у процесі сприймання та художньо-творчої діяльності» [9, 303]: відобразити музичні ритми або форми в орнаментальних композиціях, намалювати ілюстрації до літературних творів, відобразити розвиток музики у безпредметних кольорових композиціях, добрати до мелодії відповідні за характером лінії-образи, добрати кольори, відповідні музичним образам і настроям.

Висновок. В навчанні учнів початкових класів основам образотворчого мистецтва важливе місце займає проблема розвитку художніх здібностей. А вирішити її можна завдяки проведенню уроків серед природи (на пленері), застосуванню на уроках та в гуртковій роботі інноваційних художньо-педагогічних технологій й нетрадиційних художніх технік.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. К.: «Початкова школа». – 2006. – С. 394-424.

2. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах // Інформаційний збірник. – 2004. – №9. – С.4-23.

3. Бине А. Современные идеи о детях. – М.: Космос, 1990. – 216с.

4. Киреев В.И. Психология способностей к изобразительной деятельности. – М., изд. АПН РСФСР, 1959. – 304 с.

5. Малюков А.Н. Психология переживания и художественное развитие личности. – Дубна: Издательский центр «Феникс», 1999. – 256 с.

6. Сухомлинский В.А. Павлышская средняя школа. – М.: «Просвещение», 1979. – С. 371.

7. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. – К.: «Радянська школа», 1971. – С. 44, 153-154, 157.

8. Сухомлинський В. Казки Школи під Голубим Небом: Казки, притчі, оповідання / Упоряд. О.В. Сухомлинська. – К.: Рад. шк., 191 с.

9. Книга вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу: Довідково-методичне видання / Упоряд. М.С. Демчишин; О.В. Гайдамака. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – С. 303, 306-309.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Кондратова Вікторія Вадимівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського

Наукові інтереси: застосування інноваційних технологій у навчально-виховному процесі з предметів художньо-естетичного циклу.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНО-КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Костянтин КОСТЮЧЕНКО (Кіровоград)

Автор статті розглядає різні тлумачення поняття «педагогічна умова» і обґрунтовує доцільність вибору педагогічних умов формування раціонально-критичного мислення майбутніх учителів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін, дає їх характеристику.

Автор статті рассматривает разные определения понятия «педагогическое условие» и обосновывает выбор педагогических условий для формирования рационально-критического мышления будущих учителей в процессе изучения психолого-педагогических дисциплин, даёт их характеристику.

Ключові слова: педагогічна умова, формування мислення, позитивна мотивація, пізнавальна діяльність, діалогічна взаємодія, інтерактивні методи, проблемне навчання.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні вибору педагогічних умов, виконання яких забезпечить ефективне формування РКМ майбутніх учителів у вивченні психолого-педагогічних дисциплін.

У процесі дослідження психолого-педагогічних дисциплін ставиться завдання – визначити педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до раціонально-критичного мислення.

Об'єкт дослідження – процес формування готовності майбутніх учителів до раціонально-

критичного мислення у вивченні психолого-педагогічних дисциплін.

Предмет – педагогічні умови формування раціонально-критичного мислення майбутніх учителів у вивченні психолого-педагогічних дисциплін.

Гіпотеза полягає в тому, що певні педагогічні умови у своїй реалізації забезпечать формування умінь і навичок РКМ майбутніх учителів.

Викладач у своїй педагогічній діяльності вирішує для себе, які методи формування і розвитку раціонально-критичного мислення будуть використовуватись, усвідомлюючи, що навчити студентів мислити критично з першого заняття фактично неможливо. Раціонально-критичне мислення формується поступово, воно є результатом щоденної співпраці викладача і студентів. Тому виникла необхідність виділити педагогічні умови формування РКМ реалізація яких стимулюватиме майбутніх учителів до критичного аналізу й раціонального прийняття рішень у навчальній діяльності.

Аналіз психолого-педагогічної літератури переконливо свідчить про те, що в процесі організації певної діяльності для її